

УДК 632.934:595.732.2.+633.358

Ворожко С. П., канд. с.-г. наук, завідувачка відділу селекції, насінництва зернових і біоенергетичних культур Верхняцька дослідно-селекційна станція Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України
E-mail: svitlana.vorozhko@gmail.com

ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНСЕКТИЦИДІВ ЗА ОБПРИСКУВАННЯ ПОСІВІВ ГОРОХУ ПОСІВНОГО ПРОТИ ПОПЕЛИЦІ ГОРОХОВОЇ

В Україні серед основних шкідників гороху слід виділити попелицю горохову *Acyrtosiphon pisum* H., яка окремими роками може завдавати значних пошкоджень цій культурі, призводячи до втрат врожаю зерна. Шкідливість комахи полягає в тому, що за її живлення у фазі цвітіння-формування бобів відбувається втрата рослинами тургору і, як наслідок, їх в'янення.

Протруювання насіння системними інсектицидами забезпечує захист молодих рослин від шкідливих організмів на ранніх етапах органогенезу. Проте, за певних умов протруйники не завжди можуть гарантувати збереження сходів від фітофагів. У таких випадках застосовують обприскування посівів інсектицидами.

Мета досліджень – визначити ефективність інсектицидів за використання їх проти попелиці горохової.

Дослідження проводились на Верхняцькій дослідно-селекційній станції Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України впродовж 2017–2021 рр. Ефективність дії інсектицидів вивчали згідно з методикою випробування і застосування пестицидів. Чисельність шкідника встановлювали за загальноприйнятими методиками.

Перших крилатих самоць було виявлено в I декаді травня, що збіглося з фазою інтенсивного росту культури. В третій декаді місяця чисель-

ність фітофага різко збільшилась до 2207 екз./10 п. с. і перевищувала економічний поріг шкідливості у 7,3–8,8 разів (250–300 ос./10 п. с.).

За обприскування посівів культури препаратами Фосорган Дуо (хлорпірифос, 500 г/л + циперметрин, 50 г/л), Енжіо 247 SC, к. с. (лямбда-цигалотрин, 106 г/л + тіаметоксам, 141 г/л) та Карате Зеон 050 CS, мк. с. (лямбда-цигалотрин, 50 г/л) з нормами витрати 1,2, 0,20 і 0,15 л/га відповідно, найвищу ефективність проти попелиці горохової було одержано у фазу бутонізації-початок цвітіння. На 3-ій день після обприскування загибель імаго і личинок шкідника у цих варіантах дослідження сягала 97,9–100,0%, що перевищувало відповідний показник ефективності еталону Оперкот Акро, к. с. За обліків на 7-ий та 14-ий дні після обробки виявлено, що технічна ефективність усіх інсектицидів поступово знижувалась. Проте, в останніх в цей період вона залишалась досить високою 95,8 і 84,3%.

Інсектицид Оперкот Акро, к. с. виявився недостатньо ефективним проти цього фітофага, внаслідок чого відбулося швидке відновлення його чисельності за високого потенціалу плодючості самиць.

Таким чином, у зниженні щільності і шкідливості попелиці горохової у посівах гороху ефективними є такі інсектициди, як Фосорган Дуо, Енжіо 247 SC, к. с. та Карате Зеон 050 CS, мк. с.

УДК 633.171:631.527

Воронцова В. М., молодший науковий співробітник

Устимівська дослідна станція рослинництва Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН України

E-mail: udsr@ukr.net

ЦІННИЙ МАТЕРІАЛ ГЕНОФОНДУ ПРОСА ЗА ОЗНАКАМИ УРОЖАЙНОСТІ

Надзвичайно важливе значення у сучасному господарюванні набувають конкурентоспроможні за рівнем урожайності та якості зерна сорти, які за інтенсивністю й адаптивністю відповідають конкретним умовам вирощування.

Надійною базою генетичних джерел є колекція проса посівного (*Panicum miliaceum* L.) Устимівської дослідної станції рослинництва Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН України (5896 зразків). Вивчення колекції проса для виділення цінного вихідного матеріалу для селекції проводиться відповідно до методичних вказівок ВІРУ «Изучение мировой коллекции проса» (1988). Також були використані дескриптори опису зразків відповідно до «Широкого уніфікованого класифікатора проса (*Panicum miliaceum* L.)» (2009).

Набір колекційних зразків, які проходили вивчення протягом 2019–2021 років, складався

з 59 шт. 15 різновидів різного еколого-географічного походження. За тривалістю вегетаційного періоду група зразків була розподілена наступним чином: ранньостиглі (61–80 діб) – 10 шт., середньостиглі (81–100 діб) – 45 шт., пізньостиглі (101–120 діб) – 4 шт.

Урожайність – одна з основних селекційних ознак, яка характеризує цінність зразка. За результатами трирічного вивчення рівень вираження середньої урожайності стандартного сорту 'Омріяне' становив 500 г/м². Високу урожайність (116–129% до стандарту) відмічено у 4 зразків: UC0201305; UC0200967; UC0200966, 'Мутант 75-7071'; UC0201427, 'Веселоподолянське 308' з України.

Важливим технологічним показником для проса як дрібнозерної культури є крупність зерна, що визначається масою 1000 зерен. За ба-